

Maden Dairesi ve Karşılaşılan Zorluklar

Ali ULUSOY
Jeoloji Mühendisi

Maden Dairesi Başkanlığı denince akla hemen ne geliyor? Binlerce dosya, hin bir umutla Anadolu'nun ücra köşelerinden gelenler; çeşitli zorluklar içindeki Maden Dairesi personeli,

GİRİŞ

Anayasamızın 168, maddesi doğal servet ve kaynakların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğunu, bunların aranması ve işletilmesi hakkının devlete ait olduğunu, devletin bu hakkını belirli bir süre için gerçek ve tüzel kişilere devredebileceğini, hangi doğal zenginlik ve kaynağın aranma ve işletilmesinin devletin gerçek ve tüzel kişilerle ortak olarak veya doğrudan gerçek ve tüzel kişiler eliyle yapılmasının kanunun açık iznine bağlı olduğunu, bu durumda gerçek ve tüzel kişilerin uyması gereken şartlar ve devletçe yapılacak gözetim» denetim usul ve esasları ve yaptırımların kanunda gösterileceğini hüküm altına almıştır,

3213 sayılı Maden Kanununun "Devletin hüküm ve tasarrufu" başlığı altındaki 4. maddesinde "Madenler devletin hüküm ve tasarrufu altında olup, içinde buldukları arzın mülkiyetine tabii değildir" denilmektedir. Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan madenlerin aranması, bulunması ve işletilmesinin kimler tarafından yapılabileceği Maden Kanununun 6. maddesinde kullanmaya ehil T,C vatandaşları ve madencilik yapabileceği statüsünde yazılı bulunan ve T.C kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiliğe sahip şirketlere, bu konuda kanunla yetkili kılınan kamu iktisadi teşebbüsleri ile müesseselerine, kamu ortaklıkları ile diğer kamu kurum ve kuruluş ve idarelerine verilebilir»

Kanuna göre madencilik yapabilecek Özel ve tüzel kişiler Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Dairesi Başkanlığı'ndan alacakları yetki belgeleri (ruhsat) ile madencilik faaliyetlerinde bulunabilmektedirler, Belirli bir alanda maden arama faaliyetlerinde bulunabilmesi için ARAMA RUHSATI; arama safhasından sonra işletme dönemine hazırlık ve gerek duyulabilecek diğer

araştırmaların yapılabilmesini sağlamak için en fazla üç yıl süre ile faaliyetlerin devamlılığı amacıyla ÖN İŞLETME RUHSATI alınmak zorun» dadır,

MADENCİ

MADEN DAİRESİ İLİŞKİSİ

Maden hakkına sahip olmak isteyen özel ve tüzel kişilerin Maden Dairesi ile olan ilişkileri Maden Kanununun 16, maddesine göre arama ruhsatı alabilmek için ilk müracaatları ile başlar.

Kanunun 2, maddesinde sayılmış bulunan madenler için arama ruhsatı almak isteyen şahıslar 1 / 25, ÖÖÖ Ölçekli haritalarda koordinatları verilen noktalara sınırlandırılmış alanlar için ilk müracaat dilekçesi verirler, Mermerler için en fazla 250, göl sularında ise en fazla 2000 hektarlık alan için, madenlerde ise bir alan sınırlaması olmaksızın uygun olan alan müracaatçıya bildirilir. Müracaatçının uygun alanın kendisine tebligatından itibaren 15 gün içerisinde harç ve teminatları yatırarak makbuzları bir dilekçe ile daireye vermesi üzerine kendisine arama ruhsatı verilir.

Müracaatlarda öncelik hakkı, uygulamadaki deyimle "tekaddüm hakkı" esastır. Yani maden hakkı için ilk başvuranın önceliği mevcuttur,

MADEN DAİRESİNDE

MADENCİNİN KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR

Maden ya da mermer arama başvurusunda bulunan şahısların başvurularının anında değerlendirilmeyip 19 gün - 1 ay sonra değerlendirilmesi, madencilik kamuoyunda bazı tereddütler ve şüpheler uyandırmaktadır. Şöyle ki; hatalı müracaat yönünden iptal edilecek olan müracaatların sonuçlarının en erken on beş - yirmi gün sonra belli olması, hatalı müracaatı yapan kişiyi bu hatasını düzeltmesini engellemekte, belki de bu müracaatın hatalı olduğunun başka kişilere

sızdırılması durumunda hatalı müracaatı yapan kişi hatasını düzelterek yeni bir başvuru yapsa bile hak sağlayamayacaktır,

Müracaatlar sırasında en çok görülen

- pafta-koordinat uyumsuzluğu,
- saat yönü tersinde yapılan müracaat,

- kelebek oluşturacak şekilde yapılan müracaat,

- müracaat tipinin (maden, mermer, göl suyu) yazılmamış olması,

« fazla alan veya eksik pafta bildirilmesi gibi hataların anında veya günlük olarak bildirilmesi durumunda bu konudaki bazı söylentiler ortadan kalkabilecektir.

Müracaatın yapılmasından, müracaat sahibine sahanın açık olup olmadığına tebliğ edilmesinden sonraki on beş günlük süreye kadar müracaat sahası başka müracaatlara kapalı gelmektedir. Tebliğ tarihini izleyen 16, günde ise eğer harç ve teminatlar yatırılıp bir dilekçe eşliğinde Daireye verilmezse o saha aramalara açık hale gelmektedir.

Bazı madenciler çok büyük alanlara müracaat etmekte, tebliğ tarihini izleyen on altıncı günde aynı sahaya daha değişik koordinatlarla müracaat etmektedirler, yeniden işletim sonucunun belirlenmesi, yeniden tebligat çıkarılması ve tebliğ edilmesi gibi işlemler yüzünden bir saha çok uzun süreler için bir madenci lehine kapalı kalmaktadır. Müracaatların günlük olarak değerlendirilmesi halinde madencilerden kaynaklanan bu tür suistimaller de engellenebilecektir,

DAİREDEKİ

ELEMANLARIN

SIKINTILARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

Burada Daire'de çalıştığım müdetçe edindiğim izlenimlere dayanarak olumsuzlukları, ve neler yapılması gerektiği hakkında kimi zaman aldığım notları yazıyorum, Kimbilir belki de bazıları dikkate alınabilir,

*Daire Başkanının şube müdürlüğüne ayıracak zamanı olmalıdır, **Haf-**

tada en az bir gün Daire Başkanının başkanlığında Şube Müdürleri toplanmalı, o hafta neler yapıldığı tartışılmalı, gelecek hafta neler yapılacağı karara bağlanmalıdır,

* Hizmet içi eğitim ve dış eğitim konusu Maden Dairesinde ihmal edilmiştir. Eğitime harcanacak zaman 'kayıp' olarak görülmemelidir. Eğitimin sadece eğitimi alan kimseye değil, şubesine» Daireye ve tüm ulusa yarar sağlayacağı unutulmamalıdır,

* Maden ruhsatı verilen ve madencilik yapıldığı bölgelere ve GAP gibi ülkemizin prestij yerlerine teknik gezi düzenlenmelidir. Elemanların genel kültürlerinin artırılmasının yanı sıra, ruhsat verdikleri veya işlemlerini yaptıkları maden sahiplerini ve sahaları tanıma olanağı sağlanmalıdır,

* Maden Dairesinde ihmal edilen insan boyutu ön plana çıkarılmalıdır, Elemanlar arası ilişkilerin ve madenci - Maden Dairesi çalışanları arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesine gayret edilmelidir,

* Maden Dairesi Başkanlığında bulunan "Danışma" yeniden düzenlenmeli, ziyaret ve iş takibi için gelenlerin kimlikleri karşılığında alacakları "Ziyaretçi Kartı" ile katları dolaşabilmeleri sağlanmalıdır, Maden Dairesi'ne vuku bulacak bir sabotaj neticesinde zarar görecektir dosyalar veya bilgisayar kayıtları yüzünden Daire çok uzun zaman çalışamaz duruma gelebilir. Bunun gözardı edilmemesi gerekmektedir,

* Dairede uzman eleman çalıştırılması zorunluluğu mevcuttur. Özellikle BİM Şubesinde kalifiye eleman yetersizliği herkesçe bilinmektedir. Bir an önce eleman eksikliğinin tamamlanarak, kendilerine hizmet içi eğitim uygulanması bu şubenin daha hızlı çalışması için gereklidir,

* Aynı görevi yapan insanlar arasındaki ücret farklılıkları da Dairede olumsuzluklar yaratmaktadır. Bugün Dairede, Bakanlık merkez kadrolu, kadro karşılığı sözleşmeli, TKİ, MTA, EİEI, BOTAŞ kadrolu elemanlar çalıştırılmaktadır, Maden Dairesi gibi özellik arzeden bir yerde çalışanların gereğince istihdam edilerek düşük seviyede maaş almaları yanlıştır, Maden Dairesi çalışanları ikramiye de alamamaktadırlar, Bu kadar önemli görevi ifa edenlerin "özel statülü" olarak istihdam edilmeleri gerektiği ortadadır. Bugün Başkanlığa bağlı çalışanlar (Hazine'de, Konut

İdaresinde, GAP İdaresinde, Meteoroloji Genel Müdürlüğünde vs,) nasıl yüksek ücret alabiliyorlarsa Maden Dairesinde çalışanlar için de bir yol bulunmalıdır.

Kısaca Maden Dairesi çalışanları üzerine yüklenen sorumluluk karşısında kendilerine uygulanan ücret politikası gülünç kalmaktadır,

* Bugün ülkemiz madencilik politikasını yönlendirmek görevleri arasında bulunan Maden Dairesi sadece ruhsat keser, araziye gider, ruhsat iptal eder durumdadır, Maden Dairesi Başkanlığında tüm elemanların ve madencilerin yararlanacakları kitapları içeren bir kütüphane mevcut değildir,

* Maden Dairesinde çalışmak gerçekten zordur. Özen ister, bilgi ister, sabır ister. Özellikle teknik elemanlarda aranması gereken bilgi birikimidir. Ancak yönetimdeki değişiklikler» gelen yönetimlerin tasarrufları nedeniyle elemanların daha pasif işlerde görevlendirilmeleri Daire'de bilgi birikiminin oluşmasını engellemektedir,

* Bürokrasinin hantal yapısı içerisinde Maden Dairesinin gereksinimi olan mal ve hizmetler temin edilememektedir, Bugün Bakanlıkla sadece görüntüyü tamamlar şekilde (yılbaşı ve bayramlarda adres dökümü almak için) bilgisayar işler, Dış İlişkiler ve Dokümantasyon, Denetim Şubelerinde bilgisayar yoktur, Arama şubesinde ise hard disksiz ve printersiz bir bilgisayar mevcuttur ki onu da devlet almamıştır, bir kuruluşun hediyesidir. Bakanlık yöneticileri defalarca söz vermelerine rağmen dairenin ihtiyacı bulunan kişisel bilgisayarlar bir türlü alınmamaktadır, Bakanlığın bu tavrı aslında yadırganmamalıdır, zira Maden Dairesinden devamlı "iş" beklenmektedir. Ancak Dairenin sorunlarıyla yeterince ilgilenilmemektedir.

Bütün üst düzey yöneticiler Maden dairesinde çalışanları göreve yeni başladıklarında lütfen dinlemek, ancak bir türlü sorunların çözümü yönünde adım atmamaktadırlar, Çünkü üst yöneticilere gelen sorunların hepsi "ivedi"dir, Maden Dairesi "ivedi" dosyaları çözmekten "normal" dosyaları çözmeye vakit bulamamaktadır, Normal dosyaların ise "(a)normaT yollarla çözüldüğü dillerde dolaşıp durmaktadır.

MADENCİLER NELERDEN YAKINIYOR?

Maden Dairesinde çalışanlarla madenciler arasındaki ilişkilerin sağlıklı bir temele oturtulması gerekmektedir. Madencilerle yapılan görüşmelerde Maden Dairesinden kaynaklanan sorunların şöyle dile getirdiler:

- Sayın A veya Sayın B'nin keyfi yerine gelecek diye beklemek zorunda kalıyoruz,

- Başkanlığa ve Bakanlığa ulaşabilenlerin işlemleri geciktirilmeden yapılabiliyor, Bir Devlet Dairesinde torpili olmayanların işi yapılmayacak mı?

- Sanki madencilik hakları kanunlarla tanınmış hak değil de şu veya bu şubedeki şefin tanıdığı haklanmış gibi davranılıyor.

- Maden Dairesindeki elemanların zorluklarını anlamak mümkün ancak bize çıkardıkları zorlukları anlamak mümkün değil,

SONUÇ

Maden Dairesi deyince insanların aklına gelen olumsuz ön yargıların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bunun için gerek çalışanlara gerekse madenciler ile iş takipçilerine görev düşmektedir, Maden Dairesi çalışanları madencilik faaliyetlerini kolaylaştırmak için orada vardılar, Maden Dairesi çalışanlarının başta özlük sorunları olmak üzere tüm sorunlarıyla ilgilenmek ve yasal bazda iyileştirmek için çaba gösterilmelidir. Lojman tahsis yolunda ciddi adımlar atılarak sahihsiz olmaları gösterilmelidir.

Ancak unutmamak gereken bir şey daha vardır ki yeni bir heyecan yaratılmadığı müddetçe yöneticilerin de, madencilerin de işi zordur. Uzun zaman iç çelişkilerle boğuşan Maden Dairesinde işlerin çözümünün öyle kolayca çözülecek düzeyde olmadığını da teslim etmek gerekir. Ancak düzeltilmek istenirse (ama gerçekten) düzeltilmesi mümkün değildir, Yeter ki Bakanlık istesin, yeter ki Başkanlık istesin.

Maden Dairesi Başkanlığı sektörde çok önemli bir görevi ifa eden devlet dairesidir, Gereksiz polemiklerle daireyi yıpratma yerine yapıcı eleştirilerle düzeltmeye çalışmak sektörün, Maden Dairesi çalışanlarının ise bu eleştirileri dikkate almak kendilerinin yararınadır, |